

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการประเมินผลกระบวนการบริหารงานส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคตามกลุ่มวัยของพื้นที่เครือข่ายบริการที่ 1-12 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ประเมินผลกระบวนการบริหารงานส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค (2) ศึกษาความคาดหวังต่อแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในอีก 10 ปีข้างหน้า (3) ศึกษาปัจจัยความสำเร็จของกระบวนการบริหารงานส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค และ (4) ศึกษาความต้องการได้รับการสนับสนุนจากกระทรวงสาธารณสุขต่อกระบวนการบริหารงานส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคให้บรรลุผลสำเร็จ

ประชากรที่ศึกษาประกอบด้วยคณะกรรมการประสานการบริหารแผนงานส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคตามกลุ่มวัย 8 คณะที่มีการทำงานบูรณาการร่วมกันหลายหน่วยงานภายในกระทรวงสาธารณสุข ได้แก่ กรมควบคุมโรค กรมอนามัย กรมการแพทย์ กรมสุขภาพจิต รวมทั้งนักวิชาการที่มีส่วนร่วมในการดำเนินการแผนงานส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เช่น สำนักตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข ศูนย์วิชาการเขต และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด กลุ่มตัวอย่างเลือกแบบเฉพาะเจาะจงจากประชากรที่ศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 117 คน เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนกันยายน พ.ศ. 2556 - มกราคม พ.ศ. 2557 ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการวิเคราะห์เอกสารรายงานการประเมินผล และรายงานการประชุมการประเมินกระบวนการบริหารงานส่งเสริมสุขภาพและป้องกันควบคุมโรค ปีงบประมาณ 2556 และข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามที่มีการพัฒนาขึ้นและผ่านการให้ข้อเสนอแนะจากผู้ตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุขที่รับผิดชอบงานกลุ่มวัยของกระทรวงสาธารณสุข และผู้ทรงคุณวุฒิกรมควบคุมโรคที่มีความเชี่ยวชาญด้านการติดตามประเมินผล

ผลการศึกษาพบว่า (1) กระบวนการบริหารงานส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในภาพรวมมีการดำเนินงานตามนโยบายของกระทรวงสาธารณสุข โดยได้รับงบประมาณจากสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบล มีการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติด้วยการประชุมชี้แจงถ่ายทอดแผนงาน โครงการ และกิจกรรมจากส่วนกลาง จังหวัด ไปสู่พื้นที่ และมีการติดตามประเมินผลโดยกลไกปกติของพื้นที่ เช่น การนิเทศงานอำเภอ การติดตามความก้าวหน้าในที่ประชุมจังหวัด เป็นต้น (2) ความคาดหวังต่อแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในอีก 10 ปีข้างหน้า ควรมีการใช้ข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์สภาพปัญหาความต้องการของพื้นที่ และการประเมินผลการดำเนินงานที่ผ่านมาในการวางแผนงาน มีการบริหารงานอย่างบูรณาการร่วมกันจากภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน เพื่อให้ประชาชนในชุมชนปลอดภัยจากโรคและภัยสุขภาพอย่างยั่งยืน (3) ปัจจัยความสำเร็จของกระบวนการบริหารงานส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค คือมีโครงสร้างการบริหารงานฯ ในรูปคณะกรรมการและอนุกรรมการที่มาจากผู้บริหารและนักวิชาการจากทุกกรมวิชาการที่เกี่ยวข้อง และมีผู้ปฏิบัติงานที่มีสมรรถนะเพียงพอต่อการแปลงแผนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติและสามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย รวมทั้งมีงบประมาณสนับสนุนที่เพียงพอและทันเวลา (4) การสนับสนุนจากกระทรวงสาธารณสุข คือการสื่อสารนโยบายและยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมชัดเจน ทันเวลา พัฒนาบุคลากรให้สามารถดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคของแต่ละกลุ่มวัยได้อย่างเหมาะสม สิ่งสนับสนุนในการดำเนินงานได้แก่ มีระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ ความก้าวหน้าในอาชีพ ค่าตอบแทนที่เหมาะสม และมีการติดตามประเมินผลที่ชัดเจนและต่อเนื่องรวมทั้งนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานต่อไป ข้อเสนอแนะจากการศึกษาเนื่องจากรัฐบาลปัจจุบันให้ความสำคัญกับการบูรณาการงานในเรื่องสำคัญเร่งด่วนของรัฐบาลโดยมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์การดำเนินงานที่มีความเชื่อมโยง สอดคล้องสนับสนุนซึ่งกันและกัน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คุ่มค่าไม่ซ้ำซ้อนกัน จึงควรมีการวางแผนการดำเนินงานและมีการจัดทำงบประมาณในลักษณะบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์ร่วมกันซึ่งจะมีแผนบูรณาการ

พัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัยอยู่ด้วยนั้น และกระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดให้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคสู่ความเป็นเลิศ (Promotion & Prevention Excellence Strategic Plan) ดังนั้นจึงควรมีกระบวนการกำหนดแนวทางการดำเนินงานที่มีการบูรณาการแผนงานที่ชัดเจน ทันเวลาต่อการนำไปสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่ โดย (1) ควรแต่งตั้งคณะกรรมการฯ เพื่อขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคที่ประกอบด้วยผู้บริหาร นักวิชาการและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง (2) การวางแผนและบริหารจัดการงบประมาณอย่างบูรณาการโดยการมีส่วนร่วมจากภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องด้วยข้อมูลสารสนเทศด้านสุขภาพทั้งจากภาคส่วนท้องถิ่น เขตบริการสุขภาพและประเทศ และกำหนดมาตรการในการดำเนินงานที่สามารถแก้ไขปัญหาที่ตรงกับสาเหตุที่แท้จริงและกลุ่มเป้าหมายที่เป็นกลุ่มเสี่ยง (3) การสื่อสารแผนด้วยช่องทางที่สอดคล้องเหมาะสมกับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องและ (4) การติดตามประเมินผลอย่างมีส่วนร่วมและนำผลการประเมินมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนางานต่อไป

Abstract

This study is an evaluation of the administrative procedures for the implementation of health promotion and disease prevention by age group in the 1st- 12th service area during the fiscal year 2013. Its objectives were to evaluate the administrative procedures of health promotion and disease prevention, to determine the expectations for the strategic plans of health promotion and disease prevention in the next 10 years, and to determine both the key success factors for the implementation of health promotion and disease prevention and the required supports from the Ministry of Public Health and other organizations in order to achieve the desired goals. Qualitative data was obtained by analyzing the information in the reports of the evaluation of the implementation and the administrative processes of health promotion and disease prevention for the fiscal year 2013. Quantitative data was collected from questionnaires that were developed and suggested by the Ministry of Public Health's inspector that is responsible for age group-related tasks and from the monitoring and evaluation specialist of the Department of Disease Control.

The population and the sample group in the research were selected based on the so-called "purposive sampling" method then divided into 8 subgroups with a total of 117 members that came from the Department of Disease Control, the Department of Health, the Department of Medical Services, the Department of Mental Health, the Bureau of Inspection and Evaluation, academic centers, and provincial health offices. The study was conducted from September 2013 - January 2014.

Overall, the administrative processes of the health promotion and disease prevention have clearly followed the policies set forth by the Ministry of Public Health. The required budget funding was allocated from the National Health Security Office, the Ministry of Public Health, provincial governments, and the Community Health Fund. Meetings among relevant participants were setup in order to clearly communicate the implementation plans, project objectives, and involved activities from the central and provincial level offices to the local level offices where the progress can be monitored and tracked by usual means, e.g. district supervisions or provincial meeting progress reports. The expectation for the strategic plans of health promotion and disease prevention in the next 10 years is to be able to reach an important goal that people in communities are free from diseases and health risks. This is to be achieved with the help of the information gathered from local needs, and the evaluations of the past project implementations in conjunction with the management integration among

partnership networks. The success of the implementations of health promotion and disease prevention relies on the establishing of the following key factors: a combined executive committee and sub-committee command structure with members from top managements and scholars from every related academic department; having enough qualified operators who can translate the proposed plans into actions and also are able to effectively drive the operations to meet the set *goals*; and having support budget that is both sufficiently and timely available. Supports that are needed from the Ministry of Public Health are: communications that are clear, timely, and effective about policies and strategies; development of human capital that is capable of supporting the implementation of health promotion and disease prevention for each age group. These are to be supported by: an efficient information technology system; career path growth for personnel involved and appropriate compensations; clear and consistent evaluation practice with the goals of being able to utilize the concluded results in future projects. Because the current government put great emphasis on integration plan at the national level, ministries with ongoing projects that are interrelated must formulate their objective and budget allocation plans in a strategically integration manner. The human capacity integration plan for various age groups is a part of this adopted practice. Because the Health Ministry has set forth strategic plans for health promotion and disease prevention, it is a great opportunity to speed up the implementation. There should be some process to determine guidelines that show clear integration plan which is timely to the practice in the field.

The suggestions of this current study were: (1) Establishing an executive committee with members from executives, specialists, and relevant parties to implement health promotion and disease prevention plans; (2) Planning and managing project budget in an integrated fashion among relevant parties with the help of health information data from local, regional, and national plans; (3) Communicating the established plans with related associates via appropriated channels, and (4) Fully engaging in the monitoring and the evaluation process then applying the results obtained in future development plans when possible.